

Рис. Алгоритм аналізу та оцінки розвитку малого підприємства

Таким чином, практика показує, що конкурентна стратегія визначає основні цілі та завдання економічного і соціального розвитку підприємства, пропонує прийняття принципових стратегічних рішень за напрямками розвитку потенціалу, обґрунтування можливих шляхів зростання обсягів виробництва і рішення соціальних проблем. Вона покликана забезпечити комплексний підхід до вирішення загальноекономічних, науково-технічних і соціальних завдань довгострокового характеру, а також пріоритетність окремих цілей і програм соціально-економічного розвитку підприємства в сучасних умовах ринку.

Щерба А.О.
аспірант

Інститут економіки промисловості НАН України, м. Донецьк

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

1. Економічний розвиток країни в цілому залежить від ефективного розвитку кожного підприємства. Питання про інвестиції є дуже актуальним у сучасній економіці, оскільки будь-яке підприємство формується і розвивається на основі фінансування та інвестицій, а інвестиційна діяльність визначає умови економічного розвитку. Залучення інвестицій в українські підприємства безпосередньо пов'язане з інвестиційною привабливістю об'єкта інвестування [13. с.101-102]. Для оцінки особливостей інвестиційної активності підприємства необхідно дати визначення таким поняттям, як «інвестиційна стратегія», «інвестиційна привабливість», «інвестиційний клімат» та їх взаємозв'язок.

2. Інвестиційна активність починається з визначення інвестиційної стратегії підприємства. Розвиток підприємства в сучасному світі відбувається шляхом реалізації визначеної стратегії. Більшість науковців подають тлумачення інвестиційної стратегії як системи довгострокових цілей (завдань) інвестиційної діяльності та шляхів (засобів) її досягнення. В економічній літературі не має єдиного визначення, щодо поняття «інвестиційна стратегія». Під «інвестиційною стратегією» Майорова Т.В. розглядає процес формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності та вибір найбільш

ефективних шляхів їх досягнення [1]. Федоренко В.Г. вважає, що інвестиційна стратегія є системою добраних довгострокових цілей і засобів їх досягнення, що реалізуються в інвестиційній діяльності підприємства [2]. Водночас Козаченко Г.В розглядає інвестиційну стратегію, як систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, що визначається довгостроковими завданнями його розвитку [6]. На думку Бланка І. «інвестиційна стратегія» це – система довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, які визначенні загальними завданнями його розвитку [3]. Отже, інвестиційна стратегія – це процес формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності, що забезпечують ефективний розвиток підприємства.

3. Для успішного залучення інвесторів в розвиток економіки малих та середніх підприємств необхідно створити умови для їх діяльності, тобто сформувані сприятливий інвестиційний клімат та визначити інвестиційну привабливість підприємства. Головною умовою формування інвестиційного клімату підприємства є інвестиційна привабливість. Інвестиційна привабливість є обов'язковою умовою стабільності й конкурентоздатності підприємства. Інвестиційна привабливість — це сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування національної економіки на макро-, мезо- і мікрорівнях. [10, с. 143]. Інвестиційна привабливість підприємства - характеристика окремого підприємства як об'єкта майбутнього інвестування з позицій перспективності розвитку і перспектив збуту продукції. Принципи дослідження інвестиційної привабливості підприємств:

- урахування стадії життєвого циклу підприємства;
- врахування фактору часу при здійсненні інвестування;
- урахування поточної зміни умов інвестування;
- системність і комплексність здійснення оцінки;
- урахування інтересів інвесторів[12].

В сучасній економічній науці немає єдиного підходу до визначення суті поняття «інвестиційна привабливість підприємства». Дослідники, такі як Бланк І.О. розглядає інвестиційну привабливість з позицій фінансового стану підприємства як «інтегральну характеристику окремих фірм - об'єктів можливого інвестування з позицій перспективності розвитку, обсягів та перспектив збуту продукції, ефективності використання активів, їх ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості» [14, с.400]. Автор зосереджує увагу на напрямках інвестування та складових інвестиційної привабливості. Схожі визначення, можна знайти в працях сучасних дослідників, серед яких Федоренко В.Г, Савчук В.П, Дука А.П., Прилипко І.П.та ін. Але, на жаль, українські підприємства не можуть ефективно використовувати інструменти ринку цінних паперів, оскільки цей ринок знаходиться на стадії становлення і є малоефективним. На думку Брюховецької Н.Ю. інвестиційна привабливість підприємства – це збалансована система інтегральних та комплексних показників доцільності вкладання капіталу інвестором в об'єкт інвестування, яка відображає сукупність об'єктивних та суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування [5]. На думку Коюди В.О, Лепейко Т.І, Коюди О.П, інвестиційна привабливість підприємства – це сукупність характеристик його фінансово-господарської та управлінської діяльності, перспектив розвитку та можливостей залучення інвестиційних ресурсів [11, с.166]. Такий підхід передбачає однозначну можливість формалізації оціночних методів, що залишає поза увагою психологічний аспект даної проблеми. Наведений перелік трактувань поняття «інвестиційна привабливість підприємства» свідчить не лише про різноманітність підходів до розкриття його змісту, але і про незавершеність дослідження цієї проблеми. На думку Н.П. Макарій, інвестиційна привабливість підприємства – це справедлива кількісна та якісна характеристика зовнішнього та внутрішнього середовища об'єкта [7, с.52]. С.В. Юхимчук та С.Д. Супрун [15, с.82] відзначають, що інвестиційна привабливість підприємства - це фінансово-майновий стан підприємства, ефективність використання його ресурсів, а також якісні характеристики: професійні здібності керівництва, галузева та регіональна приналежність підприємства, стадія життєвого циклу, добросовісність

підприємства як партнера. Отже, можна інвестиційну привабливість підприємства охарактеризувати, як сукупність характеристик його діяльності, перспектив розвитку та можливості залучення інвестиційних ресурсів.

Часто інвестиційну привабливість ототожнюють з поняттям “інвестиційний клімат”.

4. Інвестиційний клімат - це сукупність політичних, соціально-економічних, правових, фінансових, організаційних і географічних умов та факторів, які у кінцевому рахунку визначають капіталовкладень та можливість їх ефективного використання [10].

В економічній літературі існують різні підходи до визначення інвестиційного клімату підприємства. Наприклад, у роботах Грицайчука В. і Попкова В. зазначено, що інвестиційний клімат - це середовище, в якому протікають інвестиційні процеси. Він формується під впливом взаємопов'язаного комплексу законодавчо - нормативних, організаційно - економічних, соціально - політичних і інших факторів, які визначають умови інвестиційної діяльності в окремій країні, регіоні, місті [8]. Пересада А. під інвестиційним кліматом розуміє сукупність політичних, правових, економічних та соціальних умов, що забезпечують та сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних та закордонних інвесторів [10]. Натомість С. Мочерний, Я.Ларіна, і О.Федоришин “інвестиційний клімат” трактують, як “сукупність об'єктивних та суб'єктивних умов, які сприяють (гальмують) процесу інвестування народного господарства (на макрорівні) та окремих підприємств, компаній, галузей (на мікрорівні)” [13]. В.Солдатенко, С.Федоренко вважають, що інвестиційний клімат – це комплексне економіко-політичне явище, яке формується під впливом великої кількості чинників” і кількісна їх оцінка може слугувати засобом рівня інвестиційної привабливості різних регіонів при їх порівнянні [17, с. 17]. Учений Л.М.Борщ розглядає інвестиційний клімат і привабливість підприємств в одній площині і стверджує, що для з'ясування інвестиційної привабливості підприємств будь-якої країни доцільно розглянути рівень макроекономічної збалансованості в державі. З'ясування і усунення причин і джерел макроекономічного дисбалансу дасть змогу створити привабливий інвестиційний клімат [18, с. 5]. Таким, чином розглянувши різні підходи до визначення поняття «інвестиційний клімат підприємства», можна зробити висновок, що на сьогодні сутність цього поняття не визначена однозначно.

5. Категорії «інвестиційна стратегія», «інвестиційний привабливість» й «інвестиційна клімат» мають спільні компоненти. Їх порівнювати можна на рівні країни, регіону і підприємства. Отже, інвестиційна стратегія – це процес формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності, що забезпечують ефективний розвиток підприємства. Інвестиційна привабливість” є однією із складових більш широкого поняття “інвестиційний клімат”. Інвестиційний клімат – це сукупність сформованих об'єктивних і суб'єктивних чинників, що позитивно характеризують економічну, політичну та соціальну ситуацію в країні.

1. Майорова Т. В. *Інвестиційна діяльність : навчальний посібник* / Т. В. Майорова. – К. : ЦУЛ, 2003. – 376 с.

2. Федоренко В. Г. *Інвестознавство : підручник* / В. Г. Федоренко, А. Ф. Гойко. – К. : МАУП, 2000. – 408 с.

3. Бланк И. А. *Инвестиционный менеджмент : учебный курс* / И. А. Бланк. – К. : Эльга-Н; Ника-Центр, 2001. – 448 с.

4. *Управління інвестиціями на підприємстві* / Г. В. Козаченко та ін. – К. : Лібра, 2004. – 368 с.

5. Брюховецька Н.Ю. *Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик* / Н.Ю. Брюховецька, О.В. Хасанова // *Економіка промисловості*. – Донецьк, 2009. - №44. – С. 110-117.

6. Козаченко Г.В. *Інвестиційний менеджмент: монографія* / Г.В. Козаченко. – Луганськ: вид-во СНУ. – 1999. – 156 с.

7. Н.П. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств / Н.П. Макарій // *Економіст*. - К.: ПП «Колегіум», 2001. - № 10. - С. 52.
8. Грицайчук В.Ф. Інвестиційна привабливість регіону в умовах трансформації економіки України [Електронний ресурс] / В.Ф. Грицайчук. — Режим доступу: <http://www.donduet.ua>
9. Попков В.П. Организация и финансирование инвестиций / В.П. Попков, В.П. Семенов. — СПб: Питер, 2001. — 224 с.
10. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / Пересада А.А. — К.: Лібра, 2002. — 472 с.
11. Коюда В. О. Основи інвестиційного менеджменту: навч. посібник / Коюда В. О., Лепейко Т. І., Коюда О. П. — К. : Кондор, 2008. — 340 с.
12. Інвестиційний менеджмент: курс лекцій / О.І. Гуторов / Харк. нац. аграр. ун-т. — Харків. — 2014. — 203 с.
13. Задніпряна Т. С. Інвестиційна привабливість України / Т. С. Задніпряна // *Гуманітарний вісник ЗДІА*. — Запоріжжя : ЗДІА, 2010. — Випуск 42. — С. 196 – 201.
14. Бланк И.А. Управление инвестициями предприятия. — К.: Ника – Центр, 2004 - 480с.
15. Супрун С.Д. Оцінка ефективності інвестиційних проектів підприємств / С.Д. Супрун // *Фінанси України*. - К., 2003. - № 4. - С.82-87.
16. Економічна енциклопедія : у 3 т. / редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. — К.: Вид. центр “Академія”, 2000 – 2001.
17. Солдатенко В.В. Аналіз інвестиційного клімату України. / В.В. Солдатенко, С.В. Федоренко. // *Економіка та держава*. — 2005. - №5. — С. 17 – 21.
18. Борщ Л. М. Інвестиції в Україні: стан, проблеми і перспективи. / Л.М. Борщ. — К.: Знання, 2002. — 318 с.